

**[„DOUĂ MONOGRAFII...”] – de
Mihai Eminescu [5 septembrie
1881]**

Fotografie de arhiva. Mihai Eminescu de Nestor Heck – 1884. Basarabia-Bucovina.Info

Două monografii s-au scris în timpul din urmă cari se ocupă în cea mai mare parte cu soarta populațiilor noastre de la țară.

Una, intitulată "O pagină din istoria contemporană a României din punct de vedere medical, economic și național", e datorită d-lui dr. Istrati ; cealaltă, Țăranul, o datorim experienței lungi a d-lui A. V. Millo.

Cartea tânărului medic cuprinde un material foarte bogat pentru explicarea stării actuale a țării. Într-un volum de 500 de pagini se ține seama de studiile demografice făcute până acum, s-arată, cu date statistice adunate din diferite izvoare, că populațiunea țării, îndeosebi elementul român, e supus unei continue decreșteri ; că românii emigrază din țară, iar străinii imigrează; că rasa română degenerază în urma exploatării la care e supusă. Mizeria, produsă prin greutăți publice, parte dă naștere la deosebite boale, parte favorizează răspândirea lor.

Cartea d-lui A.V. Millo e mai puțin voluminoasă, cestiuni demografice nu sunt atinse aci, dar s-arată clar și după o zilnică experiență efectul dezastros pe care l-au avut legile nouă și organizația liberală asupra populațiilor noastre rurale. Din această din urmă lucrare estragem și azi o parte interesantă, aceea care, arătând condei cu condei, atât veniturile cât și cheltuielile unui țăran, dovedește că acesta rămâne în mod inevitabil în deficit la sfârșitul anului. Amândoi autorii sunt inspirați de-o adâncă iubire pentru popor și amândoi sunt de una și aceeași părere că rasa română e jertfa spoliațiunii și a mizeriei produse în mod artificial; că statul, legile, trebuințele apusene a claselor dirigente, indiferentismul și neactivitatea acestor din urmă conspiră a aduce la degenerare tocmai partea cea mai importantă a poporului nostru.

Fără îndoială, sărăcia e un izvor de rele fizice și morale, dar e tot atât de adevărat că relele morale sunt la rândul lor

cauze ale decadenței economice. Într-o țară în care religia și curăția moravurilor au fost înlăturate prin epicureism și sibaritism, în care conștiința de drept și nedrept, de bine și rău sunt zilnic jignite prin ridicarea socială a unei păture de oameni neonești, în care nepăsarea a ajuns a admira pe oamenii de nimic, însă abili, spiritul public caută în zadar un razim în contra corupțiunii. Departe de-a găsi undeva acest razim, el e din contră atras în vârtejul general și ajunge a crede că legile morale, uniforme pentru toate popoarele, sunt vorbe goale cari se pretextează din gură, dar pe cari nu le crede nimenea.

În aceleași condiții de climă, sub același regim sub care trăiesc românii, a căror viață intelectuală și morală o determină o Carada sau un C.A. Rosetti, trăiesc evreii c-un sentiment de familie foarte dezvoltat, c-un viu instinct de solidaritate, trăiesc germani și alți apuseni cu totul în alt chip.

Prin ignorarea laturei educative a școalei, a bisericeii, a vieții de stat, am ajuns a face dintr-o țară înzestrată cu atât de multe condiții de dezvoltare sănătoasă, această Americă dunăreană, în care totul e atins de morbiditate. dacă starea materială a populațiunilor noastre e rea, cea morală e aproape și mai rea. Cu toate acestea amândouă sunt într-o strînsă legătură și merită o egală atenție și egală sollicitudine ,

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1 ianuarie – 31 decembrie 1881

TIMPUL

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XII

Mihai-Eminescu.Ro